



## Valvonta-asioiden käsittely kunnan rakennus- ja ympäristövalvonnassa

### KANTELU

Kantelija arvostelee 25.2.2024 oikeuskanslerille osoittamassaan kantelussa Inoon kunnan menettelyä naapurikiinteistöllään sijaitsevien jakeluaseman ja vierassataman sijainnin valvomisessa sekä aidan rakentamisasiassa.

Kantelun mukaan naapurikiinteistön jakeluaseman polttoainesäiliön täyttöpaikka sijaitsee kantelijan kiinteistöllä. Mahdollisesti täyttöpaikan päällyste ei ole nykyvaatimusten mukainen, ja tämä saattaa aiheuttaa riskin maaperän pilaantumisesta. Kunta ei ole ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin jakeluasematoiminnan asianmukaiseksi valvomiseksi.

Kantelun mukaan kunta on hyväksynyt vierassataman laiturin laajennuksen toteuttamistavan vastoin aluehallintoviraston vuonna 2020 myöntämää lupaa siten, että aisa- ja poijupaikat ovat osin kantelijan kiinteistön edustalla olevalla vesialueella siten, ettei niihin pääse kulkematta kantelijan kiinteistön kautta. Kunnan rakennustarkastaja on kuitenkin hyväksynyt laiturin toteutuksen toukokuussa 2022. Kantelija on saanut tästä tiedon sähköpostilla syyskuussa 2022.

Kantelijan näkemyksen mukaan kunta ei ole tiedottanut hänelle asian käsittelyn etenemisestä riittävästi. Kunta on ensin ilmoittanut, että jakeluasema siirretään pois kantelijan tontilta, mutta myöhemmin ilmoittanut, ettei näin tapahdu.

Lisäksi kunta on luvannut rakentaa aidan kantelijan kiinteistön ja jakeluaseman väliin, mutta aitaa ei ole kuitenkaan tästä huolimatta rakennettu. Kunnan viranhaltija asetti aidan rakentamisen ehdoksi, että osa kantelijan etupihasta aidattaisiin naapurikiinteistön puolelle. Kantelijan kiinteistöön ei kuitenkaan kohdistu rasitteita, joten hän ei tähän suostunut.

Kunnan ympäristöpäällikkö on myös ilmoittanut, että kantelijan olisi itse pitänyt selvittää jakeluaseman tilanne ennen kiinteistön ostamista. Kantelijan näkemyksen mukaan kunnan neuvonta ja viestintä näissä asioissa on ollut puutteellista ja ristiriitaista, eikä kunnalta saatujen tietojen paikkansapitävyyteen ole voinut luottaa.

Kantelun mukaan vierassataman ja ravintoloiden toiminnasta ja asiakkaista aiheutuu paljon häiriötä kantelijan kiinteistölle erityisesti kesäisin.

## **SELVITYS**

Inkoon kunta on 3.5.2024 antanut apulaisoikeuskanslerin pyytämän selvityksen, jonka liitteenä on muun ohella ympäristöpäällikön selvitys ja rakennusvalvontapäällikön raportti.

## **VASTINE**

Kantelija on antanut vastineen.

## **RATKAISU**

### **Sovelletut oikeusohjeet**

Perustuslain 21 §:n 1 momentin oikeusturvasäännöksen mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiin koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Hallintolain (434/2003) 7 §:n 1 momentin mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 8 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Saman pykälän 2 momentin mukaan, jos asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, sen on pyrittävä opastamaan asiakas toimivaltaiseen viranomaiseen.

Hallintolain 19 §:n mukaan asia pannaan vireille kirjallisesti ilmoittamalla vaatimukset perustuneen.

Hallintolain 20 §:n mukaan hallintoasia tulee vireille, kun asian vireille panemiseksi tarkoitettu asiakirja on saapunut toimivaltaiseen viranomaiseen tai kun asia on sille suullisen vireillepanon yhteydessä esitetty ja käsittelyn aloittamiseksi tarvittavat tiedot on kirjattu.

Hallintolain 21 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen, jolle on erehdyksessä toimitettu asiakirja sen toimivaltaan kuulumattoman asian käsittelemiseksi, on viipymättä siirrettävä asiakirja toimivaltaiseksi katsomalleen viranomaiselle.

Hallintolain 43 §:n 1 momentin mukaan päätös on annettava kirjallisesti.

Hallintolain 46 §:n 1 momentin mukaan, jos päätökseen on ennen valituksen tekemistä vaadittava oikaisua erikseen säädetyssä oikaisuvaatimusmenettelyssä, ohjeet tällaisen oikaisukeinon käyttämisestä on annettava samanaikaisesti päätöksen kanssa.

Hallintolain 47 §:n 1 momentin mukaan päätökseen, johon saa hakea muutosta valittamalla, on liitettävä valitusosoitus.

Vesilain (587/2011) 14 luvun 2 §:n 1 ja 2 kohtien mukaan, jos vesilakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä ei ole noudatettu, valvontaviranomaisen on asian laatu huomioon ottaen kehotettava lopettamaan säännösten tai määräysten vastainen menettely tai pantava vireille 4 §:ssä tarkoitettu hallintopakkoasia.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 175 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtien mukaan valvontaviranomainen voi kieltää sitä, joka rikkoo ympäristönsuojelulakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä taikka määrätä asianomaisen täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa tai määrätä hänet palauttamaan ympäristö ennalleen tai poistamaan rikkomuksesta ympäristölle aiheutunut haitta.

Voimassa olevan rakentamislain (751/2023) 146 §:n 1 momentin mukaan, jos rakennustyöhön tai muuhun toimenpiteeseen ryhdytään tai se toteutetaan vastoin rakentamislain tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka myönnetyn luvan tai viranomaishyväksynnän vastaisesti, rakennustarkastajalla ja rakennusvalvontaa suorittavalla kunnan muulla viranhaltijalla on oikeus keskeyttää työ. Vastaavan sisältöinen säännös on sisältynyt myös kantelun tarkoittamaan tapahtuma-aikaan voimassa olleeseen maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 180 §:n 1 momenttiin.

## Inkoon kunnan selvitys

Inkoon kunnan ympäristöpäällikkö on selvityksessään todennut, että naapurin ilmoitus ympäristövalvontaan tuli pelastusviranomaisen kautta syyskuussa 2022. Tämän jälkeen asiaa alettiin selvittää muun muassa keräämällä materiaalia, kuulemalla toiminnanharjoittajaa ja järjestämällä katselmus. Ympäristövalvonta edellytti useita toimenpiteitä toiminnanharjoittajalta, eli teknistä selvitystä polttoainejakeluaseman nykytilasta ja tarvittavista toimenpiteistä, polttoainesäiliöiden tarkastamista ja siitä raportoimista, bensiinihöyryjen talteenoton selvittämistä sekä siitä huolehtimista, että säiliöiden täyttöpaikka sijaitsee kokonaisuudessaan toiminnanharjoittajan hallinnassa olevalla alueella. Toiminnanharjoittaja toimitti polttoainesäiliöiden tarkastuspöytäkirjat ympäristövalvontaan kesäkuussa 2023 ja ilmoitti toimenpiteistään bensiinihöyryjen talteenoton selvittämiseksi elokuussa 2023.

Ympäristöpäällikön selvityksen mukaan ympäristövalvonta järjesti yhteistarkastuksen pelastusviranomaisen kanssa 17.8.2023. Rekisteröinti-ilmoituksen jälkeen kunta rekisteröi polttoaineiden jakeluaseman. Ympäristöviranomaisen näkemyksen mukaan polttoaineiden jakeluasemasta ei aiheudu haittaa tai riskejä ympäristölle tai naapurille, kun se rekisteröidään, ja vaihteittain, tarvittaessa jälkitarkastusten jälkeen, saatetaan ns. JANO-asetuksen edellyttämään kuntoon.

Ympäristöpäällikkö on selvityksessään todennut, että seuraavaksi toiminnanharjoittajan on parannettava säiliöiden täyttöpaikkaa sekä hulevesiviemärintiä ja öljynerotusta. Täyttöpaikkaa parannettaessa on huolehdittava siitä, että täyttöpaikka sijaitsee kokonaisuudessaan toiminnanharjoittajan hallinnassa olevalla maa-alueella. Ympäristövalvonta ei käynnistänyt hallintomenettelyä tässä asiassa, koska pelastusviranomaisen oli jo käynnistänyt täyttöpaikan sijoittamista koskevan asian. Pelastusviranomaisen 27.12.2023 päivätyssä kemikaalipäätöksessä on annettu määräys, että toiminnanharjoittajan tulee sijoittaa kaikki kemikaalien käsittelyyn ja varastointiin liittyvät rakenteet hallitsemalleen alueelle. Täyttöpaikka tulee rakentaa uudestaan ja vanhat rakenteet (asfaltti ja mahdollinen tiivistysmateriaali) tulee poistaa niiltä osin, kun ne sijaitsevat naapuritontilla. Täyttöpaikan muutokset tulee toteuttaa viipymättä, mutta viimeistään 28.6.2024 mennessä.

Ympäristöpäällikkö on vielä todennut, että jakeluasemien valvonta perustuu kunnan ympäristöviranomaisen ja pelastusviranomaisen yhteistyöhön, ja yhteistyön merkitys on suurempi pienissä kunnissa, joilla ei ole erilaisiin ympäristöasioihin erikoistuneita ympäristötarkastajia. Pelastuslaitos valvoo pelastus- ja kemikaalilainsäädännön säädösten täyttymistä. Ympäristövalvonta on yhdessä pelastuslaitoksen kanssa järjestänyt katselmuksen liittyen ilmoitukseen, sekä yhteisen säännöllisen tarkastuksen. Koska kyseessä on määräys puutteiden korjaamisesta, ei ole tarkoituksenmukaista toteuttaa kaksinkertaisia prosesseja, jos toinen viranomaisen on jo

pannut samaa asiaa koskevan prosessin alulle. Mikäli uusi täyttöpaikka rakennetaan, ympäristövalvonta valvoo prosessia ja huolehtii JANO-asetuksen vaatimusten täyttymisestä.

Ympäristöpäällikön selvityksen mukaan asiassa on ollut haastavaa se, että asiassa ei ole olemassa teknisiä asiakirjoja ja piirustuksia esimerkiksi täyttöpaikan rakenteesta. Haasteena on myös se, ettei ympäristöpäällikkö kunnan ainoana ympäristöviranhaltijana vielä ollut perehtynyt polttoaineiden jakeluasemia koskevaan laajaan ympäristönsuojelulainsäädäntöön. Lainsäädäntöön perehtymiseen ja uuden JANO-lainsäädännön soveltamiseen vanhalla jakeluasemalla on käytetty runsaasti aikaa. Joitakin vaatimuksia sovelletaan viipymättä, toisia siirtymäaikojen mukaan ja toisia vasta sen jälkeen, kun jakeluasemalla on tapahtunut huomattava muutos, eli kun säiliöiden tekninen elinkaari on päättynyt ja säiliöt ja letkut uusitaan.

Ympäristöpäällikkö on vielä todennut, että ympäristövalvonta on ollut yhteydessä kantelun tekijään useasti puhelimitse ja sähköpostitse ja ilmoittanut toimenpiteistään.

Inkoon kunnan rakennusvalvontapäällikkö on raportissaan todennut, että aluehallintovirasto ja rakennusvalvonta myönsivät tarvittavat luvat satama-alueen rakennelmille. Asiassa järjestettiin loppukatselmus 24.5.2022, jossa rakennusvalvonta totesi, että laiturit oli rakennettu hyväksytyjen suunnitelmien mukaisesti, kuitenkin niin, että osa poijuista oli poistettu ja muutamia aisoja oli lisätty poijujen tilalle. Syynä oli se, että suuren syvyyden vaatimat pitkät poijuketjut aiheuttivat poijujen siirtymistä.

Rakennusvalvontapäällikön mukaan naapurikiinteistön omistaja huomautti laitureista, poijuista, aidantarpeesta ja polttoainesäiliöistä aiheutuvista haitoista vuonna 2022. Rakennusvalvonta keskusteli useaan otteeseen näistä haitoista toiminnanharjoittajan kanssa vuosina 2022 ja 2023. Tämän jälkeen toiminnanharjoittaja on muun muassa parannellut ja siistinyt satama-alueen, lisännyt opasteita, korjannut poijujen sijoittelua ja vähentänyt poijupaikkoja itäpuolella.

Rakennusvalvonta on katsonut, että muiden aitojen rakentaminen mahdollisille rajoille on ensi sijassa maanomistajan tai maanomistajien päätettävissä. Polttoainemyynti ja rakennetut polttoainevarastot ovat sijainneet paikalla jo vuosikymmeniä, eikä rakennusvalvonta näin ollen voi vaatia niihin liittyviä toimenpiteitä. Tähän asiaan ei tehty muutoksia vuoden 2020 luvan myöntämisen yhteydessä. Toiminta alkoi jo 1990-luvun lopulla ja jatkuu edelleen. Maanomistajat ja toiminnanharjoittaja ovat keskustelleet tästä, mutta lopulliseen yhteisymmärrykseen ei ole päädytty.

Rakennusvalvonta on katsonut, että erinäisiin toimiin on ryhdytty niiden haittojen korjaamiseksi, joiden kohdalla rajanaapuri kokee, että alueella harjoitettava toiminta aiheuttaa haittaa. Rakennusvalvonnan käsityksen mukaan muitakin toimenpiteitä on suunnitteilla, ja ne tullaan toteutta-

maan suunnitelmien valmistuessa. Koska toiminta alueella monilta osin koskee eri maanomistajia ja toimintoja, suunnittelua ja toteuttamista ei ehkä kaikilta osin ole voitu suorittaa niin nopeassa aikataulussa kuin kantelija olisi toivonut. Monet toivotuista toimenpiteistä koskevat toimintaa ja rakenteita, jotka ovat pitkään olleet alueella, mikä vaikeuttaa mahdollisuuksia muuttaa tai toteuttaa niitä.

## Arviointi

Korkein hallinto-oikeus on vuosikirjapäätöksessään [KHO 2009:91](#) katsonut, että rakennusvalvonta-asian vireillepanijoilla oli oikeus hakea muutosta rakennusvalvontaviranomaisen päätökseen, jolla se päätti olla ryhtymättä toimenpiteisiin. Korkein hallinto-oikeus totesi, että valvontamenettelyn vireillepanijoilla oli oikeudellinen intressi saada ko. rakennelman pysyttämisen lainmukaisuus selvitettyksi. Rakennus- ja ympäristölautakunnan päätös, jolla oli päätetty olla ryhtymättä toimenpiteisiin, vaikutti siten välittömästi valvontamenettelyn vireillepanijoiden oikeuteen tai etuun. Hallinto-oikeuden ei olisi tullut jättää muutoksenhakijoiden valitusta tutkimatta.

Valituskelpoisen päätöksen tekemisestä on annettu useita päätöksiä myös laillisuusvalvonassa (ks. päätökseni 7.3.2025 dnro [OKV/103/10/2024](#) vesilain mukaisessa valvonta-asiassa ja päätökseni 20.9.2021 dnro [OKV/646/10/2020](#) ja 11.12.2019 dnro [OKV/2021/1/2018](#) sekä apulaisoikeuskanslerin sijaisen päätökset 27.3.2024 dnro [OKV/438/10/2024](#) ja 6.10.2022 dnro [OKV/1017/10/2021](#) rakennusvalvonta-asioissa). Näissä päätöksissä on todettu, että kysymys puuttumis- ja toimenpidekynnyksestä tulisi voida viime kädessä saattaa muutoksenhaun kautta hallintotuomioistuimen arvioitavaksi. Sama pätee myös muiden lakien, kuten ympäristönsuojelulain mukaiseen jälkivalvontaan.

Valvontaviranomaisella on velvollisuus käsitellä yksityisen asianosaisen vireillepano siten, että asianosainen saa vireillepanoonsa valituskelpoisen päätöksen. Mikäli valvontaviranomainen harkitsee, ettei vireillepanon perusteella ole syytä ryhtyä enempään valvontatoimenpiteisiin, on sen tehtävä asian käsittelyn lopettava, valituskelpoinen käsittelyn lopettava päätös, jossa todetaan perusteet toimenpiteisiin ryhtymättä jättämiselle, ja johon annetaan muutoksenhakuohjaus. Viime kädessä harkintavallan käyttö voidaan saattaa tämän perusteella arvioitavaksi muutoksenhakuelimessä.

Inkoon kunnan rakennusvalvontaviranomainen ja ympäristöviranomainen eivät ole käsitelleet kantelijan edellä mainittuja toimenpidevaatimuksia siten, että kantelijalla olisi ollut mahdollisuutta saattaa valvontatoimenpiteiden riittävyys tai riittämättömyys hallintotuomioistuimen arvioitavaksi. Selkeät valvontatoimenpiteisiin ryhtymistä koskevat vaatimukset tulee käsitellä siten, että jos niihin ei ryhdytä, olisi vaatimusten esittäjällä on mahdollisuus saada asiassa muutoksenhakukelpoisen päätös ja saattaa asia tarvittaessa valituksena hallintotuomioistuimen arvioitavaksi.

Inkoon kunnan selvityksestä ilmenee epäsuorasti, että kantelijan valvontavaatimuksia ei ole käsitelty kunnassa päätöksentekoon toimivaltaisessa viranomaisessa eli asianomaisessa lautakunnassa. Kirjallisesti esitetty, selkeä ja perusteltu valvontavaatimus olisi tullut viivytyksettä käsitellä asianomaisessa lautakunnassa.

Selvityksen perusteella kantelijan vireillepanoja ei ole viety missään vaiheessa lautakunnan arvioitavaksi, eikä kantelija siten ole saanut asioissaan muutoksenhakukelpoisia päätöksiä. Koska kysymys siitä, olisiko valvontaviranomaisen ryhdyttävä yksittäisessä asiassa valvontatoimenpiteisiin, tulee voida saattaa hallintotuomioistuimen arvioitavaksi, valvontavaatimus tulee viedä lautakunnan päätettäväksi. Silloin asiasta voidaan tehdä valituskelpoinen ratkaisu ja valvontavaatimuksen tekijä voi arvioida, haluaako hän saattaa kysymyksen puuttumiskynnyksestä hallintotuomioistuimen arvioitavaksi.

Ympäristönsuojelulain mukaisen rekisteröidyn toiminnan on noudatettava sitä sääntelevää asetusta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava tarvittavin jälkivalvonnan keinoin toiminnan asetuksenmukaisuutta. Toiminnan rekisteröinnin yhteydessä ei tehdä hallintopäätöstä, mutta rekisteröinti ei myöskään merkitse sitä, että toimintaan ei voitaisi enää kohdistaa valvontaa rekisteröinti-ilmoituksen hyväksymisen jälkeen.

Kuten korkein hallinto-oikeus on vuosikirjaratkaisussaan [KHO 2018:38](#) todennut, varmistetaan ympäristönsuojelulain mukaisessa rekisteröintimenettelyssä ympäristönsuojelulainsäädännössä asetettujen vaatimusten täyttyminen noudattamalla ympäristönsuojelulain nojalla annetun jakeluasema-asetuksen säännöksiä. Vastaavasti kemikaaliturvallisuuslain 135 §:stä ilmevän periaatteen mukaisesti jakeluasemapäätöksen vaatimukset lähtökohtaisesti täytetään jakeluasemastandardia noudattamalla siltä osin kuin niiden soveltamisalat ovat päällekkäisiä.

Ympäristönsuojelulain mukaisen valvontaviranomaisen ja pelastusviranomaisen toimivalta jakeluasemien valvonnassa on siten osittain rinnakkaista. Se, että toinen valvontaviranomainen ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin, ei kuitenkaan poista toisen valvontaviranomaisen vastuuta toiminnan valvonnasta siltä osin kuin se kuuluu kyseisen viranomaisen valvontatoimivaltaan.

Selvityksen perusteella kunnan ympäristövalvonta ei ole ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin polttonesteiden jakeluasematoiminnan asetuksenmukaisuuden valvonnassa. Ympäristövalvonnan selvityksen mukaan valvontatoimiin ryhtymisessä haasteena on ollut puutteelliset tekniset asiakirjat esimerkiksi täyttöpaikan rakenteesta sekä viranhaltijan perehtymättömyys jakeluasematoiminnan valvontaan. Näitä seikkoja ei voida pitää laillisuusvalvonnan näkökulmasta hyväksyttävinä syinä valvontatoimenpiteisiin ryhtymättä jättämiselle.

Se, että jakeluaseman polttoainesäiliöt ovat mahdollisesti naapurikiinteistön alueella, ei sinänsä ole ympäristönsuojelulain valvonnan piiriin kuuluva asia. Valvontaviranomaisella on kuitenkin hallintolain 21 §:n perusteella velvollisuus siirtää sille erehdyksessä toimitettu asiakirja toimivaltaiseksi katsomalleen viranomaiselle, kuten esimerkiksi rakennusvalvontaviranomaiselle, mikäli toimivaltainen viranomainen on vaikeudetta selvitettävissä.

Selvityksen perusteella kunnan rakennusvalvonta ei ole ryhtynyt sen velvollisuutena oleviin valvontatoimenpiteisiin selvittääkseen polttoainesäiliöiden oikean sijainnin. Passiivisuuteen perustuva viranomaisen toiminnan lainvastaisuus on jatkunut jo pitkään. Hallintolaissa säädettyjen hyvän hallinnon periaatteiden perusteella viranomaisen toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Viranomaisen velvollisuuksien vastainen passiivisuus ei luo asianosaiselle luottamuksensuojaa. Se ei ole myöskään oikeuttamisperuste toiminnanharjoittajan lainvastaiselle toiminnalle, eikä viranomaisen pitkään jatkunut passiivisuus näin ollen ole laillisuusvalvonnan näkökulmasta arvioituna hyväksyttävä syy jättää ryhtymättä valvontatoimenpiteisiin.

Kantelija on arvostellut Inkoon kunnan rakennusvalvontaa ja ympäristövalvontaa myös siitä, että kunnan antama neuvonta ja viestintä näissä asioissa on ollut puutteellista ja ristiriitaista, kunnalta saatujen tietojen paikkansapitävyyteen ei ole voinut luottaa, eikä asian etenemisestä ole tiedotettu kantelijaa riittävästi. Ympäristövalvonnan selvityksessä on todettu, että kantelijaan on oltu useasti yhteydessä puhelimitse ja sähköpostitse. Rakennusvalvonnan selvityksessä ei ole vastattu tältä osin kanteluun ollenkaan. Tässä vaiheessa ei ole kuitenkaan laillisuusvalvonnallisin keinoin enää mahdollista enemmälti tarkemmin selvittää viranhaltijoiden asian käsittelyä koskevaa tiedottamista, neuvontaa ja yhteydenpitoa kantelijaan.

## Johtopäätökset ja toimenpiteet

Inkoon kunnan rakennusvalvonta ja ympäristövalvonta ovat laiminlyöneet antaa kantelijan asiassa kirjallisen valituskelpoisen päätöksen ja ryhtyä kantelijan asian edellyttämiin valvontatoimenpiteisiin. Kiinnitän Inkoon kunnan rakennusvalvonnan ja ympäristövalvonnan huomiota hallintolain noudattamiseen.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.



Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijäneuvos

Elina Nyholm